

Berényi Mihály

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Évtizedek óta bennem bujkáló kérdést hozott a felszínre egy új gyógyszer hatóanyagának neve, az *elbasvir*. Nem csak azért történt ez, mert prűd vagyok. Hogyan hathat ez a szer a HCV-re? Elrontja a vírust? Akkor nem jobb volna az *elrontvir* vagy *elszúrvir* név? A gyógyszerésznek mit mondtunk? Kérek egy doboz elbaszvirt?

Hasonló nevek bőven vannak. Nem gondolom, hogy a *Fastum* gél keresztapja magyar volt. A *pinaverin* spazmolitikum is kaphatott volna más nevet. Még a *Pimafucin* hüvelykúp neve is alkalmas a félrehallásra vagy asszociációra.

Mielőtt hazánkban forgalomba kerül valamilyen gyógyszer, valaki beleszólhat abba, hogy milyen néven forgalmazzák?

Más. Ortopédiai magánrendelés világhálón talált hirdeteméből idézem ezt a három mondatot.

„A kalapácsujj kialakulásának hátterében leggyakrabban a nem megfelelő lábbeli áll. A jó lábbeli kényelmes, a lábujjnak szabad mozgást biztosít és nem érintkezik a cipő elejével. Amennyiben a probléma már fen áll és a műtét elkerülhetetlen, a műtétet követően fokozottan figyeljünk a kényelmes lábbeli kiválasztására.”

Hogyan tudnám eldönteni, hogy ez a nagyfokú nyelvi igénytelenség a hirdetés feladóját vagy a lap működtetőjét jellemzi, esetleg mindkettőjüket?

Egyes nyelvészek véleménye szerint ezek a mondatok abban a formában volnának helyesek, ahogyan a többség írná, mondaná; nem a helyesírási szabályok döntenek. Merem remélni, hogy e hirdetésen az olvasóinak többsége – hozzám hasonlóan – fennakadt ezeken a súlyos helyesírási hibákon. Miért nem – például – így jelent meg ez a hirdetés? (Érdemes volna utánajárni.)

A kalapácsujj leggyakoribb oka a nem megfelelő lábbeli. A jó cipő kényelmes, abban a lábujjak szabadon mozognak, nem érintkezik a cipő orrával. Ha a műtét elkerülhetetlen, azt követően fokozottan ügyeljünk a kényelmes lábbeli használatára.

Raadásul majdnem egy sorral rövidebb.

(Utóirat: Felhívtam a hirdetés feladójának a figyelmét a hibák sokaságára. Példamutatóan, nyomban intézkedtek, és tíz nap múlva eltűntek a hibák.)

Más. Az orvosok – különféle formában – szívesen használják a nagyérvasculitis (nagyér-vasculitis, nagyér vasculitis, nagyerek vasculitise) kifejezést; ha magyarul mondanám, a nagyérgyulladás. A feltételes módot azért használom, mert erre a hatszótagos kórismére a Google egyszer sem bukkant

rá, nagyér-érgyulladás vagy nagyér érgyulladás formájában sem. A hibrid nagyérvasculitis helyett, tisztán magyar kórismeként a javaslatom a rövidebb nagyérgyulladás volna, de a Google ebből a változatból sem talált egyetlen egyet sem. A Szerkesztőségnek mi a véleménye a nagyérgyulladásról?

VÁLASZOK

Bősze Péter

Természetesen *nagyérgyulladás*. A *nagyér* kifejezést fogalomnak gondolom.

Berényi Mihály

Nekem is fogalom, mint a *nagyszótár*, *nagyember*. Érdekes, hogy *nagy vérkör*. A *nagy érgyulladás* szóba sem jön. A *nagyérvasculitist* a Magyar Orvosi Nyelv kifejezetten nem szereti.

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Segítségüket szeretném kérni abban, hogy melyik a helyes magyar kifejezés a relapszusba eső betegek jelzésére? (az angol relapsing megfelelője: relapszáló / relabáló?)

Köszönettel és üdvözlettel

VÁLASZ

Bősze Péter

Egyik sem jó, és mindkettő szörnyű. Magyarul: kiújult (kiújult betegség, kiújult betegségben szenvedő stb.). Ezt mindenki megérti, és az orvosi tudományírásban is megszokott. Idegen szóval *recurrens*, de ez is szükségtelen. A relapszáló, relabáló szavak nyelvünk megcsúfolói. Használjuk helyettük a szemléletes, közismert magyar kifejezést: visszaeső beteg.

Gaál Csaba

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Minden kutató tudja, hogy a tudományos munkák összehasonlításában az egyik legnagyobb probléma, hogy ritkán adódik olyan körülmény, amikor két csoport hasonló, netán azonos mutatókkal bír, így aztán a végkövetkeztetések levonása csak valószínűséggel vagy megközelítőleg lehetséges. Ebből az alapgondolatból kiindulva utalok arra, hogy más területen is időről időre a véletlen játszik kezünkre, és ad alkalmat olyan összehasonlításra, amely tanulsággal szolgálhat. Így történt ez legutóbb jelen lap 2017/2. számának olvasásakor, amikor a 107. és 108. oldalon ugyanazon témáról két írás is megjelent. Ajánlom tehát a kedves olvasónak, üssék fel ismét a kiadványt, és hasonlítsák össze: jól követhető a két közlemény közötti, magyarázatra alig szoruló, eget verő különbség. Mindkettő ugyanazt teszi, üdvözlö a megszületett *Magyar Jogi Nyelvet*.

Az *első ismertetés* felsorolja az új folyóiratban szerepet vállalt nyelvészek neveit, majd ismerteti a tartalomjegyzéket. Mindezen adatokat persze bárki elolvashatja, így hát a sorok semmi többletinformációval vagy a tudósító személyes gondolatával nem szolgálnak, hiszen az interneten mindez megtalálható a *joginyelv.hu* oldalon, azaz nincs semmi érdeklődésre számot tartó híradás a megjelenés tényén kívül. A cikkíró az egyik közleményre vonatkozóan megállapítja, hogy a kényszerbetelepítéssel foglalkozó tanulmány „az emberekre nézve jogellenes” cselekményt tárgyalja. Feltődik a kérdés: ugyan kire másra nézve jogellenes, ha nem az emberekre?

A *második tudósítás* üdvözlö a jogászai kérdések nyelvi vonatkozásaira kíváncsi olvasókat. Már a gondolatokat keretbe foglaló forma is rendhagyó, ezért azonnal felkelti a figyelmet. Növeli a bennfoglaltak értékét a személyes jellegű hangvétel, az egyéni szemlélet, az említés az újszerű összefüggésekre. Magam külön értékelem – hiszen megegyezik felfogással – a világban megjelenő folyamatokra való utalást, ugyanis minden kor gondolkodására kihatnak a nagyvilág eseményei. Végül magával ragadó az olvasható stílus, a válogatott szókincs. Egy szó mint száz, a cikk mintaként szolgál minden jövőbeli megszólalónak, csak ilyen színvonalú írásokat lenne szabad közölni! Őszinte köszönetem a főszerkesztőnek a szellemi élményért!

MEGHÍVÓ

■ MAGYAR NYELVŰ ORVOSI TUDOMÁNYÍRÁS Tudományos rendezvény

Időpont: 2018. október 5.

Helyszín: MTA Nyelvtudományi Intézet (Budapest, Benczúr u. 33.), földszinti előadóterem

Az MTA Orvosi Nyelvi Munkabizottság rendezvénye. Az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok és Orvosi Tudományok Osztálya, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézet támogatásával.

A rendezvény célja a magyar orvosi tudományírás nyelvhasználatának a felmérése. Továbbá javaslatok megfogalmazása a magyar nyelven – a fölösleges idegen szavaktól mentes – és magyar mondatszerkesztéssel írt tudományos könyvek, közlemények elősegítésére.

Védnökök: **Prószéky Gábor** az MTA Nyelvtudományi Intézet igazgatója
Siptár Péter a Magyar Nyelvi Osztályközi Állandó Bizottság elnöke

A rendezvény elnöke: **Bősze Péter**

MŰSOR

8.30–8.50

■ MEGNYITÁS

A rendezvény köszöntése

Prószéky Gábor az MTA Nyelvtudományi Intézet igazgatója

Siptár Péter a Magyar Nyelvi Osztályközi Állandó Bizottság elnöke

A rendezvény célkitűzései

Bősze Péter

■ AZ ORVOSI FOLYÓIRATOK NYELVHASZNÁLATA

9.00–9.20

Berényi Mihály

Az orvosi közlemények nyelvhasználatának – mai helyzet

9.20–9.40

Papp Zoltán

Az Orvosi Hetilap gyakorlata

9.40–9.50

Forrai Judit

Kaleidoscope és a kettős látás – történelmi visszapillantás

9.50–11.20

Vita, hozzászólások

11.20–11.40

Kávészünet

■ AZ ORVOSI KÖNYVEK NYELVHASZNÁLATA

11.40–12.00

Vincze Judit

A nyelvi szerkesztő szemével

12.00–12.20

Gaál Csaba

A szerző (szerkesztő) szemével

12.20–

Vita, javaslatok

Zárszó

Bősze Péter

A részvétel ingyenes. Bejelentkezés Bősze Mónikánál: bosze.monika.orvosinyelv@gmail.com

M i n d e n k i t s z e r e t e t t e l v á r u n k !
Bősze Péter